

TRASA TURYSTYCZNA NR 1

OŁAWA - RYCZYŃ - OŁAWA

przez Ścinawę Polską i Lipki

TRASA ROWEROWA orientacyjny czas i odległości

OŁAWA - ZWIERZYŃC	- 2,4 km - 9 minut
ZWIERZYŃC - ŚCINAWA	- 1,8 km - 5 minut
ŚCINAWA - JAZ LIPKI	- 6,8 km - 20 minut
JAZ LIPKI - RYCZYŃ GRODZISKA	- 3,5 km - 10 minut
RYCZYŃ GRODZISKA - OŁAWA, BAŻANTOWA	- 10 km - 35 minut

- LEGENDA:**
- RACŁAW - dąb szypułkowy
  - GŁAZ VOLLACKA
  - przystań wodna
  - czerwony szlak PTTK
  - szlak archeologiczny
  - proponowana trasa
  - miejsce do postoju

TRASA TURYSTYCZNA NR 1

Otawa - Ryczyn - Otawa przez Ścinawę i Lipki

GRODZISKA RYCZYŃSKIE

- rezerwat archeologiczny, położony w Nadleśnictwie Otawa, 4,5 km od Bystrzycy Otawskiej i ok. 10 km od Otawy. Przechodząc nad jazem - stopniem wodnym w Lipkach w kierunku do Bystrzycy Ot. znajdujemy się na najstarszym w naszych stronach, przejściu przez starorzecze Odry. Ślady bytności człowieka na tym terenie sięgają 4000 lat wstecz. Najstarsze zapisy sięgają do opisu "Mieszkowego Państwa" w dokumencie "Dagome index" określającym rzekę jako "Oddera". Niemiecki kronikarz i geograf Adam z Bremy (1050-1081) opisał, iż Oddera czyli dzisiejsza Odra to najpotężniejsza rzeka kraju słowiańskiego. Znacznie wcześniej zanim ziemie dostały się we władanie Bolesława Chrobrego należały do plemienia Ślęzan. Pod Ryczynem krzyżowały się: szlak kupiecki z południowego zachodu Europy nad Bałtyk, z drugim z Rusi na zachód Europy.

Ryczyn to gród pierścieniowy, majdan ma średnicę ok. 160 metrów. Zachowały się wały ziemne o wysokości ok. 5 m, szerokie w koronie nawet do 12 m. Od strony południowej widoczne jest obniżenie w wałach gdzie umiejscowiona była brama prowadząca do wnętrza grodziska. Tuż za bramą znajdowała się stara Odra. Około 100 m (na daleki strzał z tuku) w kierunku północno-zachodnim, na niewielkim podwyższeniu umiejscowiony jest mały gród stożkowaty, na jego majdanie było miejsce na dużą chatę i wieżę do obserwacji i obrony. Zachowała się też stara okalająca go dzisiaj fosa. Prowadzący prace archeolodzy, w Grodzisku znaleźli ślady kilku osad, fundamenty kościoła i stary wczesno-średniowieczny cmentarz. Wewnątrz grodu zostało odnalezione miejsce kultu - mały kurhan o średnicy 5 metrów z pochówkami ludzkimi i zwierzęcymi.

Fot. Janusz Kordys, Michał Menartowicz, Małgorzata Łuszczynska, Oprac. Małgorzata Łuszczynska, Janusz Kordys

Z życia Ryczyna...

Jest rok ok. 1093 - 1099, Książę Władysław I Herman ma dwóch synów - Bolesława III Krzywoustego z żoną Judytą i drugiego Zbigniewa (Gall Anonim nie wymienia imienia matki). Bracia walczą ze sobą nawzajem i z ojcem o kolejne dzielnice państwa. Jednak Władysław I Herman zamiast synów zdecydowanie faworyzuje wojewodę mazowieckiego Sieciecha, który ma aspirację do panowania nad całością ziem polskich i robi wszystko, żeby to osiągnąć. Skłóca synów z ojcem, podkupuje zwolenników braci i doprowadza do uwięzienia Zbigniewa w grodzie na Mazowszu. Uwalnia go po naciskach możnych i biskupów. A Władysław I Herman za wszelką cenę stara się doprowadzić wojewodę do tronu nawet kosztem utraty synów i księstwa. Jednak przed śmiercią, za różnymi politycznymi działaniami możnych, biskupów i obu braci dochodzi do pojednania z ojcem. Sieciech zostaje wygnany, Zbigniew dostaje Wielkopolskę i Mazowsze, a Bolesław Małopolską i Śląsk - Piastowie pozostają u władzy.

Spokój jednak nie trwa zbyt długo, bo do 1102r, umiera Władysław I Herman, dochodzi ponownie do sporu braci - Bolesław żąda od Zbigniewa wydzielenia należytnej części skarbcza po ojcu. Bolesław dostaje swoją część, jednak Zbigniew szykuje odwet. Wchodzi w sojusz z czeskim księciem Bożywojem i oddziały zbrojnych wyruszają na Śląsk.

Podchodzą pod Ryczyn ale wycofują się, gdyż Bolesławowi udaje się przekupić Czechów.

W około 1103 r. żeniąc się ze Zbysławą, Bolesław wchodzi w sojusz z księciem Świętopetkiem, ojcem Zbysławy. Organizują wesele i zapraszają brata - Zbigniewa, jednak ten zamiast udać się na wesele wchodzi znów w układ z Czechami, atakuje Śląsk i dochodzi do kolejnego oblężenia Ryczyna. Tym razem Bolesław szykuje odwet i wyrusza na Morawy. W trakcie zwycięskiej bitwy dochodzi do bohaterskiego czynu jego rycerza. Komes Żeliszaw ratując swojego Pana, w boju traci rękę, bierze miecz w drugą dłoń i zabija przeciwnika, który mu ją odciął. Za ten czyn Bolesław III Krzywousty darowuje komesowi drugą - złotą dłoń...

(za: dzieje Powszechnie ilustrowane suplement tom VI Zarys Dziejów Politycznych Państwa Polskiego autor: Jerzy Rajman)

Warto zobaczyć:

DĄB RACŁAWA - dąb szypułkowy, pomnik przyrody, nazwany na cześć ostatniego kasztelana Ryczyna
GŁAZ VOLLACKA - z inskrypcją upamiętniającą gajowego Richarda Vollacka z Szydłowic (1906-1928) 30.6.1928

W SKRÓCIE O RYCZYŃNIE...

Wiek IX - Geograf Bawarski wzmiankuje o Ryczynie
1000-1010 - prawdopodobny pobyt pustelnika Św. Świerada Benedykta
1037-1051 - schronienie się biskupów wrocławskich
1093 - najazd Brzetysława II na Śląsk, który niszczy Ryczyn
1099 - odbudowa grodu decyzją Bolesława Krzywoustego
1103 - najazd Bożywoja i Świętopetka na Śląsk
1149 - kościół w Ryczynie (?)
1155 - bulla papieska wymienia Ryczyn
1203 - Imbram Hemerammus pierwszym kasztelanem (comesem), pomocnikiem księcia w Ryczynie
1284 - Racław zwany Drzemlikiem ostatnim kasztelanem na Ryczynie
1390 - wykopaliska archeologiczne zlecone przez księcia Ludwika I Brzeskiego
wiek XIII - wzmianka w Księdze Henrykowskiej
wiek XIV - wzmianka w Cronicka Principium Poloniae
wiek XV - wzmianka w opisach Długosza
1561 - Ryczyn na mapie Śląska Marcina Helwiga
01.04.1995 - pierwsze turystyczne spotkanie "Prima aprilis w Ryczynie"
2000 - wytyczenie ścieżki leśno-archeologicznej

